

VOORWOORD:

Voor u ligt de **standpuntentekst van het Gebruikers Overleg Antwerpen**. Gebruikers Overleg Antwerpen, of kortweg GOA, is een samenwerking tussen verschillende Antwerpse gebruikers en gebruikersorganisaties, die willen meedenken rond en meewerken aan een degelijk Antwerps drugbeleid. Hun stem laten horen, standpunten formuleren, overleg organiseren, deelnemen aan overlegorganen enz. zijn opdrachten die zij zich toeëigenen. Voorlopig wordt GOA mee ondersteund door een schare van professionele vertegenwoordigers van een aantal geïnteresseerde drugcentra. Maar het is de bedoeling dat zij zich na een tijd terugtrekken uit het overleg. De klemtoon ligt op de gebruiker zelf.

Deze standpuntentekst is een middel om met de achterban in contact te komen en om standpunten naar buiten te brengen. En deze standpunten kunnen best uitdagend zijn. We beginnen straf. We benaderen een van de belangrijkste thema's van de gemeenteraadsverkiezingen, veiligheid, vanuit een totaal ander perspectief. Als men het thema "**veiligheid**" bespreekt, heeft men het vaak over druggebruikers en –dealers en de "overlast" die ze bezorgen. Hiermee scheert men gemakshalve iedere gebruiker over dezelfde kam. Een aantal maatregelen, zoals hieronder uitvoerig beschreven, zou een groot deel van deze overlast kunnen verminderen en de gebruiker de mogelijkheid bieden om veilig en gezond te gebruiken en te produceren, zonder afhankelijk te zijn van het dealernetwerk. Wat zouden lokale politici hierover te zeggen hebben? Om op die vraag een antwoord te krijgen hebben we de **gebruikersdag van 26 september** georganiseerd. Maar daarover later meer.

In het eerste artikel nemen we standpunten in tegenover **de War on Drugs**. Het feit dat de politiek zich vrijwel uitsluitend focust op het bestrijden van de ganse drugswereld, dreigt elke druggebruiker vooral als crimineel gezien en in de marginaliteit verdrukt te worden. Dit is niet de juiste aanpak. Dat is ons standpunt, maar we staan daar niet alleen in. Hoge omes uit de politieke en wetenschappelijke wereld hebben er een heus onderzoek naar gedaan en een duidelijk standpunt over ingenomen. Ze hebben ook aanbevelingen geschreven. We publiceren hier de samenvattende inleiding van deze aanbevelingen.

In het tweede artikel formuleert de **vzw. "Trek Uw Plant"** een uitdagend voorstel ivm. veilig en gezond telen van cannabis. Dit goed onderbouwd standpunt biedt de mogelijkheid om op een wettelijke manier, binnen het kader van de wetgeving, degelijk en veilig te produceren, distribueren, verdelen en gebruiken. En het is nog goed voor de lokale economie ook. Zeker lezen dames en heren politici.

Reeds geruime tijd worden er voorstellen geformuleerd om **gebruiksruimtes** op te starten in Antwerpen. Zwerfspuiten, buiten-gebruikers, portaalbezettingen, enz. worden als storend ervaren door de buurtbewoner. En we kunnen ons daar echt iets bij voorstellen. Maar als we alternatieven formuleren, vinden we weinig gehoor. We proberen het nog eens door een artikel te schrijven over gebruiksruimtes. We baseren ons hiervoor op voorbereidende nota's van de Vlaamse Spuitenruil, een deelwerking van vzw. Free Clinic, die reeds geruime tijd met dit voorstel naar buiten komt.

De war on drugs is verloren.

Zeg dat wij het gezegd hebben, maar wij niet alleen. Niemand minder dan de “Internationale Commissie voor Drugbeleid” is na een lijvig onderzoek tot deze conclusie gekomen. Het zullen wel een aantal alternativo’s zijn zeker? Niets is minder waar. Laten we eens een aantal commissieleden noemen:

De voorzitter is Fernando Henrique Cardoso, voormalig president van Brazilië

Ere-voorzitter is de voormalige Staatssecretaris van de Verenigde Staten, George P. Schultz

Jorge Solana is de voormalige hoge vertegenwoordiger van de Europese Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid

Kofi Annan is de voormalig secretaris-generaal van de Verenigde Naties

Verder nog vertegenwoordigers van de banken en economische wereld (o.a. Richard Branson van Virgin), schrijvers (o.a. Mario Vargas Llosa), mensenrechtenorganisaties en politici (oa. George Papandreou, voormalig - en toenmalig - eerste minister van Griekenland). Dus niet de minsten. Hun voorstel sloeg in als een bom, maar verdient nog altijd onze aandacht. Want hoe verrassend de conclusies ook waren, de standpunten dreigen te verdwijnen in de archieven. Dat zou zonde zijn. Hier de inleiding met een overzichtje van de aanbevelingen. Wil je er meer over lezen, kijk hieronder¹ en op het eind van het artikel naar de gegevens.

De war on drugs is verloren, met verschrikkelijke gevolgen voor individuen en samenlevingen overal ter wereld. Vijftig jaar na de oprichting van de Conventie van de VN tegen Verdovende Middelen en veertig jaar nadat President Nixon de war on drugs verklaarde, moeten zowel het nationaal als internationaal drugbeleid dringend hervormd worden.

Hoge uitgaven aan repressieve maatregelen tegen producenten, handelaars en gebruikers van illegale drugs hebben duidelijk gefaald om de bevoorrading en het gebruik van drugs te beperken. De zogenaamde overwinningen tegen de georganiseerde drugshandel verdwijnen in het niets doordat anderen de opengevallen plaats innemen. Door de repressieve acties tegen gebruikers kunnen de genomen maatregelen tegen hiv en aids, overdosissen en andere schadelijke gevolgen van druggebruik niet goed uitgevoerd worden. Bewezen rendabele strategieën om de schade te beperken en de vraag te verminderen worden aan de kant geschoven. In plaats hiervan kiezen de overheden voor interneren en het (nutteloze) beperken van het aanbod.

¹ www.globalcommissionondrugs.com

Ons uitgangspunt en onze aanbevelingen in het kort

Stop de criminalisering, marginalisering en stigmatisering van druggebruikers die niemand kwaad doen. Stel het huidige negatief beeld betreffende de drugsmarkt, druggebruik en drugsafhankelijkheid in vraag, in plaats van het te versterken.

Moedig overheden aan om reguleringsmodellen te gebruiken: deze verminderen de macht van de georganiseerde misdaad en garanderen de veiligheid en de gezondheid van de burgers. Deze aanbeveling is vooral gericht op cannabis, maar we moedigen experimenten met de decriminalisering- en regulering van andere stoffen ook aan: andere landen kunnen hier dan ook verder van profiteren.

Bied hen die het nodig hebben gezondheidszorg en behandelingen aan. Zorg voor verschillende behandelingsmogelijkheden. Niet alleen methadon en buprenorfine maar ook behandeling met heroïne zelf blijkt succesvol te zijn, zoals bewezen in Canada en vele EU-landen. Gebruik schadebeperkende maatregelen zoals spuitenruil, die effectief blijken te zijn in de strijd tegen overdosissen en hiv en andere ziekten die overgedragen worden via het bloed. Respecteer de rechten van gebruikers. Verbied mensenwaardige praktijken – o.a. verplichte opsluiting, dwangarbeid en fysiek en mentaal misbruik – die in strijd zijn met de rechten van de mens of die de vrije wil belemmeren.

Pas dezelfde theorieën en hetzelfde beleid toe op de kleinste spelers van de drugsmarkt: de kwekers, koeriers en kleine dealers. Velen onder hen zijn zelf het slachtoffer van geweld en intimidatie en zijn daarnaast nog eens afhankelijk van de drugsmarkt. Het aanhouden en opsluiten van miljoenen van dit soort mensen heeft de afgelopen decennia voor overvolle gevangenissen en vernietigde levens gezorgd. Toch blijft het aanbod van illegale drugs en de macht van criminele organisaties constant. Er blijven immers genoeg mensen bereid om deel te nemen aan dit soort praktijken, om zo uit de armoede te geraken en te zorgen voor hun gezin. De middelen om drugs te bestrijden kunnen beter op een andere manier worden aangewend.

Investeer in preventie voor jongeren en vermijd dat gebruikers afhankelijk(er) worden. Vermijd simplistische slogans zoals “just say no” en een nultolerantiebeleid. Kies in plaats daarvan voor educatieve maatregelen zoals voorlichting en preventie: deze focussen op sociale vaardigheden en peergroup invloeden. De meest succesvolle acties zijn gericht op specifieke risicogroepen.

Gebruik repressieve maatregelen tegen gewelddadige criminele organisaties. Gebruik ze om hun macht en bereik te verkleinen en verklein hiermee het veroorzaakte geweld en de intimidatie. De doelstelling voor de ordehandhaver moet niet zozeer het verminderen van het aanbod zijn, maar

eerder het verminderen van druggerelateerd geweld tegen individuen, gemeenschappen en de staatsveiligheid.

Begin met de hervorming van het anti-drug regime. Vervang het huidige drugbeleid, gedreven door ideologie en politiek belang, door een fiscaal verantwoord beleid, dat op wetenschappelijk, gezondheids- en veiligheidsargumenten gegrond is en niet in strijd is met de mensenrechten.

Bijgevolg moet dit op een gepaste manier geëvalueerd worden. Herbekijk de categorisering van drugs zoals onder meer de mislukte classificatie van cannabis, cocabladeren en MDMA. Zorg er zeker voor dat internationale conventies gehouden worden en dat deze ruwe experimentatie met schadebeperking, decriminalisatie en regularisatie aanmoedigen.

Doorbreek het taboe omtrent debat en hervormingen

Er moet nu actie ondernomen worden...

www.globalcommissionondrugs.com

VOORSTEL VOOR EEN STADSTUIN

Trekt Uw Plant

Sinds 1998 is de Federale Overheid op zoek naar een manier om een realistisch cannabisbeleid te voeren waarbij de nadruk niet langer op repressie ligt, maar op volksgezondheid en preventie. In 2005 werd door toenmalig Minister van Justitie Onkelinx een ministeriële richtlijn uitgevaardigd. Deze richtlijn stelt dat het bezit door een volwassen persoon van 3 gram cannabis of 1 vrouwelijke cannabisplant niet langer vervolgd wordt. In theorie is de Belgische cannabisconsument nu in staat om in zijn eigen gebruik te voorzien zonder de wet te overtreden. De ervaring wijst echter uit dat de meeste consumenten zich nog altijd voorzien in coffeeshops in Noord-Nederland of de illegale markt.

Als gevolg van het verbod op cannabis is het telen van deze plant een interessante activiteit voor criminelen. Het aantal ontdekte grootschalige cannabisplantages groeit ieder jaar, ondanks meer inzet van politie en justitie. Steeds vaker ontdekt men banden met binnen- én buitenlandse criminele organisaties. Deze zullen nóg meer voet op Belgische bodem zetten indien de Nederlandse regering de fel omstreden 'wietpas' in het hele land invoert. Een criminele greep op de markt heeft nefaste gevolgen voor veiligheid, volksgezondheid, minderjarigen, economie en het milieu.

Trekt uw Plant vzw werd in 2006 opgericht te Antwerpen als consumenteninitiatief op basis van de richtlijn van 2005. Sinds februari 2010 verdeelt de vzw biologische geteelde cannabis aan haar leden op een discrete, besloten en veilige manier. Door lid te worden van Trekt uw Plant zetten cannabisconsumenten hun veiligheid en gezondheid op de eerste plaats en hebben ze bovendien inspraak op de prijs én kwaliteit van het product. Omdat ze hun cannabis niet langer op de illegale markt moeten kopen wordt een bijdrage geleverd aan de vermindering van deze markt.

Onze leden krijgen voorlichting over gezond consumeren, medicinale toepassingen en hoe voor eigen gebruik veilig en biologisch een plantje te telen. Tegelijk proberen wij het consumentengedrag van onze leden in kaart te brengen, om zo over- of onderproductie tegen te gaan en om eventuele misbruiken of problemen te signaleren. Vooraleer leden een plant kunnen zetten worden ze uitgenodigd voor een intakegesprek, waarbij mogelijke gezondheidsrisico's van Cannabis worden besproken.

Goede en betrouwbare kwekers zorgen voor de werkingskracht van de vzw. Trekt uw Plant zorgt voor opleiding en opvolging van deze kwekers met regelmatige inspecties, een logboek en een centrale databank zodat het systeem transparant blijft naar iedereen. Om elke plant hangt een steekkaart met daarop een kopie van de identiteitskaart en een verklaring van de eigenaar. We streven naar een gestandaardiseerde inrichting van de kweekruimtes, een (brand-)veilige kweekomgeving die aan alle wettelijke vereisten voldoet én goede genetica.

De stadstuin

In groot-Antwerpen wonen naar schatting 30.000 cannabisconsumenten. Trekt Uw Plant wil voor 1 % van deze groep, oftewel 300 mensen, een stadstuin inrichten. Op basis van enquêteresultaten kan het gemiddeld gebruik van een cannabisconsument op 1 gram per dag worden bepaald. De stadstuin zal dus jaarlijks 109,5 kilo cannabis moeten produceren.

De stadstuin bestaat uit een aantal optimaal ingerichte serres van in totaal 600 vierkante meter, waarin gebruik wordt gemaakt van zonlicht en (zo min mogelijk) kunstlicht. Bij de inrichting en werking van deze stadstuin zal – in samenwerking met de brandweer - alle aandacht uitgaan naar aspecten inzake veiligheid, milieu-eisen, duurzaamheid en discretie. Zo zal alleen gebruik worden gemaakt van veilig en degelijk materiaal, en elke vorm van visuele of geur-overlast worden uitgesloten.

De stadstuin zal worden onderhouden door een team van werknemers die in zullen staan voor het onderhoud en – in samenwerking met de politie - de beveiliging van de tuin. Er zal gebruik worden gemaakt van een 'lopende band'-systeem in de teelt, waarbij voortdurend beperkte hoeveelheden geoogst worden die elders kunnen worden opgeslagen en aan de leden overhandigd. Op deze manier zullen er nooit grote hoeveelheden geoogste cannabis op de tuin aanwezig zijn.

Naast het verminderen van de vraag van 300 consumenten op de illegale markt levert de stadstuin ook enkele directe sociale en financiële voordelen op.

Op basis van 40 werkuren per jaar per m2 worden 24.000 uur oftewel 10 voltijdse banen geschapen, aangevuld met (bijv.) langdurig werkloze mensen die in een tewerkstellingsproject werkzaam zijn.

De vzw Trekt uw Plant kan – in samenwerking met de drugshulpverlening - werk maken van een uitgebreid gezondheidsprogramma voor cannabisconsumenten die daar behoefte aan hebben. Tevens kan ze een rol spelen in informatievoorziening en preventie van problematisch gebruik door middel van informatiemateriaal en een (medisch) spreekuur.

De stadstuin brengt een jaarlijks bedrag aan huur op dat door de Stad Antwerpen kan worden aangewend voor sociale doeleinden. Tevens krijgt de stedelijke overheid met dit experiment toezicht op de volledige keten van teelt, distributie en consumptie van cannabis, inclusief de geldstromen. Wetenschappelijk onderzoek zal mogelijk zijn om de evaluatie van dit experiment te volgen en mogelijke ongewenste gevolgen te signaleren en te voorkomen.

Een korte berekening leert het volgende: Als de 300 Antwerpse Trekt Uw Plant-leden 5 euro per gram betalen voor hun biologisch geteelde cannabis (ofwel 40 % van de prijs voor vergelijkbare kwaliteit cannabis in de Nederlandse coffeeshops) kan de 547.500 euro die wordt gegenereerd als volgt worden verdeeld: de personeels- en materiaalkosten van de stadstuin bedragen 365.000 euro. Voor het gezondheidsprogramma van de vzw zal 75.000 euro per jaar beschikbaar zijn. De jaarlijkse huur aan de stad Antwerpen zal 107.500 euro bedragen.

Geef **RUIMTE** aan de *gebruiksruimte*:

Reeds geruime tijd worden er voorstellen geformuleerd om gebruiksruimtes op te starten in Antwerpen. Zwerfspuiten, buiten-gebruikers, portaalbezettingen enz. worden als storend ervaren door de buurtbewoner. En daar kunnen ons iets bij voorstellen. Maar als we alternatieven formuleren, vinden we weinig gehoor [bij beleidsmakers](#). Daarom proberen we het nog maar eens ...

Gebruiksruimtes zijn beschermde plaatsen voor het hygiënisch gebruiken van, vooraf zelf aangekochte drugs, in een niet veroordelende omgeving en onder supervisie van opgeleid personeel. (Akzept, 2000, EMCDDA 2004, IDPC 2012)

Het is de bedoeling dat deze ruimtes zich richten op specifieke hoog risico gebruikers – voornamelijk injecteerders en zij die op publieke plaatsen gebruiken: heroïne en cocaïnegebruikende sekswerkers, straatgebruikers, andere meer gemarginaliseerde gebruikers die meestal niet in hulpverlening zijn.

Het is een plaats waar in een rustige en veilige omgeving en op hygiënische wijze drugs kunnen worden gebruikt, waarbij hulpverleners op de achtergrond aanwezig zijn. Gebruiksruimtes beogen overlast in de buurt te verminderen en gezondheidsschade bij druggebruikers te beperken.

Dus je kan gebruiken op een veilige plaats, in alle rust,
terwijl (medische) hulpverleners aanwezig zijn.

Eind jaren '80/ begin jaren '90 openden de eerste gebruiksruimtes hun deuren in Zwitserland, Duitsland en Nederland. Later volgden Spanje, Canada, Luxemburg, Noorwegen en Denemarken (2012). Het waren vooral druggebruikers zelf en hulpverleners die de eerste stappen zetten om met deze nieuwe werkvorm te experimenteren. De gebruiksruimte als strategie om de mogelijke schade als gevolg van druggebruik te beperken. Wat als experiment begon werd al snel een vaste waarde in het officiële aanbod voor druggebruikers.

Ondertussen hebben **de gebruiksruimtes in vele landen hun nut bewezen:**

- Ze bereiken kwetsbare gebruikers en worden in toenemende mate geaccepteerd door de doelgroep, de buurt en andere belangrijke spelers (beleidsmakers).
- Ze verbeteren de gezondheid van mensen die drugs gebruiken en verminderen het 'hoog risico' gedrag.
- Ze kunnen het aantal overdosis-doden verminderen.
- Ze hebben een positieve invloed op de hoeveelheid nieuwe HIV en Hepatitis besmettingen.
- Ze kunnen het publiek druggebruik verminderen.
- Ze verminderen de veiligheidsproblemen verbonden aan het injecteren in de publieke ruimte en het aantal zwerfspuiten.

***Gebruiksruimtes beperken de gezondheidsschade bij de gebruikers
en ze verminderen de drugsoverlast op straat.
Een win win situatie! Wie heeft daar iets op tegen ?***

De Antwerpse gebruiker heeft er zin in.

Bijna **80%** van de bevroegde injecterende druggebruikers (120) in Antwerpen zouden gebruik maken van een gebruiksruimte (spuitenruil onderzoek 2011).

Waarom vinden ze een gebruiksruimte belangrijk?

- “Politie kan ons hier minder lastig vallen”
- “Beperking gebruik op straat/ zwerfvuil van gebruiksmateriaal”
- “Gelegenheid om te genieten van gebruik, zonder opgejaagd te worden”

Tijdens een cliëntenraad van Free Clinic hielden enkele gebruikers (6) een brainstorm...

Hoe ziet de ideale gebruiksruimte er uit volgens de gebruiker?

- Aparte ruimte voor rokers en spuiters
- Testmogelijkheid van drugs
- Goede verluchting
- Minstens een verpleegkundige aanwezig
- Eventueel ook een dokter in de buurt voor noodgevallen
- Pasjessysteem
 - ➔ Niet alleen voor daklozen, ook gebruikers die een eigen woonst hebben
 - ➔ Alleen voor gebruikers die reeds in de hulpverlening zitten
 - ➔ +18 jaar zijn
 - ➔ Intake doen + testing op dope in het lichaam
- Beveiliging/security(systeem) voorzien
- Medische heroïneverstrekking
- Veiligheidsgevoel waarborgen
- Ieder een eigen plek om te gebruiken (niet in groep)
 - Met getolereerde dealers(?), dope aan kostprijs
- Combi van Heroïne en methadonbehandeling
- Gebruikers mogen geen dope mee buiten nemen (om zakken vullen tegen te gaan)
- Cocaïne of heroïnegebruiken, maar Cocaïne alleen roken, om greep op de situatiete verzekeren
- Huisregels:
 - ✓ Beperking gebruiksdosis per dag
 - ✓ Niet te veel meenemen voor gebruik (geen concrete hoeveelheid benoemd)
 - ✓ Bijhouden wie wanneer komt en hoeveel gebruikt
 - ✓ Aanwezigheid maximaal 1 uur

In Antwerpen bestaat er tot op vandaag **geen officiële gebruikersruimte**, waardoor gebruikers gedwongen zijn om op straat, in kraakpanden of bij vrienden te gebruiken. Op 'hygiënische wijze en in een rustige en veilige omgeving drugs gebruiken' is hier niet evident.

In **2004** werd op vraag van het Stedelijk Overleg Drugs Antwerpen onderzoek gedaan naar de 'wenselijkheid en de haalbaarheid' van een gebruikersruimte in Antwerpen -Noord. Kort samengevat was de conclusie : gebruikers en hulpverleners willen een gebruikersruimte, maar in de ogen van bewoners en beleidsmakers is het niet haalbaar...

Ondertussen is de tijd niet blijven stilstaan en werd het thema gebruikersruimte regelmatig ter sprake gebracht tijdens verschillende vergaderingen en contacten, zowel door gebruikers als hulpverleners in een poging om een politiek en maatschappelijk draagvlak te creëren. Maar er is **hoop** ! Meer en meer mensen van diverse pluimage (politie, buurtbewoners, politici ...) durven zich positief uit te spreken over de 'gebruikersruimte'.

Wat zegt de Belgische wet?

Is het installeren van een gebruikersruimte juridisch haalbaar ? De wet van 24 februari 1921, artikel 3, bestraft hen die, onder bezwarende titel of niet, voor een ander het gebruik van slaapmiddelen, verdovende middelen en ander psychotrope stoffen, gemakkelijker maken door het verschaffen daartoe van een lokaal of door enig ander middel, of tot gebruik aanzetten...

Puur wettelijk is het dus op dit ogenblik in België niet mogelijk..

Maar waar een wil is is een weg! In het verleden kenden we al soortgelijke situaties met abortus, methadonverstrekking en spuitenruil. Hier werd de wet aangepast. De overheid heeft hier dus nog wat werk te verrichten.

Ondertussen is kan wel gedacht worden aan het openen van een **gebruikersruimte als 'proefproject in het kader van een wetenschappelijk onderzoek'**.

Op 26 september willen we tijdens onze eerste

Gebruikersdag

*Deze standpunten voorleggen aan de lokale
politieke mandatarissen.*

*Hebben zij een standpunt betreffende deze thema's
in hun politieke programma's?*

*Willen zij hieromtrent in debat gaan met de
gebruiker?*

Wij nodigen u graag uit voor het debat op

Woensdag 26 september, om 15 uur

Auditorium Permeke

De Coninckplein

2060 Antwerpen

***Moderator: Robert Crivit, Algemeen Coördinator vzw. Uit de Marge,
Vlaams Steunpunt voor jeugdwerk met maatschappelijk kwetsbare
kinderen en jongeren***